

Ketchupcampagne in tomatencountry

De oogst van tomaten in de Canadese buitenteelt. Inzet: medewerkers lezen de tomaten voor ze in de wagen belanden.

Foto's: Egbert Jonkheer

Zoals de uien voor het oprapen liggen op de rotondes in de Flevopolder, zo kleuren de bermen van de Canadese plaats Leamington in de nazomer rood van de tomaten. In een campagne van ongeveer anderhalve maand gaan de veldtomaten naar de ketchupfabriek van Heinz. Een kijkje in een bijzondere teelt.

Naast de weegbrug tegenover de Heinz-ketchupfabriek in Leamington, Ontario, staat een rij trekkers met dubbele aanhangers vol tomaten geparkeerd. De chauffeurs zijn nergens te bekennen. Vermoedelijk even naar huis, totdat ze een oproep krijgen om te mogen lossen.

Alleen één chauffeur heeft zijn lading tomaten niet in de steek gelaten. De man, die zich voorstelt als Don, mag na acht uur wachten eindelijk zijn vracht richting de losruimte rijden. Trucker Don heeft pech, want de Heinz-ketchupfabriek is naar minimale capaciteit teruggeschakeld. Normaal gesproken gaan de vrachten vlot en volgens strak schema de fabriek in. Maar vanwege de aanhoudende regen, veroorzaakt door een staartje van een wervelstorm, verloopt de tomatenoogst moeizaam. Heinz hoopt te voorkomen dat zij de fabriek tijdelijk moet stilleggen, want dat zou betekenen dat alles moet worden schoongemaakt en dat is een klus die dagen in beslag neemt.

„Het moet gek gaan, willen er helemaal geen tomaten van het land komen. The show must go on”, zegt Kyle Sayers van agrarisch toeleverancier Agris. Hij heeft vandaag de tijd genomen om het gebied te laten zien en heeft goede hoop

dat we telers zullen treffen die aan het oogsten zijn.

Even buiten Leamington is het raak. Althans, er staat een oogstmachine in het land en op het kopeind staat een aanhanger vol tomaten. We treffen tomatenteler Paul Tiessen, die net zijn rode pick-uptruck parkeert naast het perceel. Tiessen heeft op twee plekken een oogsteam aan het werk en wil even kijken hoe het loopt. „Niet zo geweldig”, constateert hij droogjes, want de oogstmachine staat midden op het land stil.

Hoewel hij in een paar weken tijd 100 hectare tomaten in de fabriek moet zien te krijgen, staat hij ons ontspannen te woord. Het is geen geweldig jaar geweest voor de tomaten, vertelt hij. Het was een nat en laat voorjaar waardoor hij minstens 10 procent minder verwacht te oogsten dan normaal. „En als de regen aanhoudt, dan wordt ook de kwaliteit een probleem”, zegt hij nu toch wel enigszins zorgelijk.

LOOFPROP

We lopen richting de oogstploeg, die een vastgelopen prop loof inmiddels heeft verwijderd. Langzaam komen de trekkers weer in beweging en de zon breekt zelfs even door. De oogst van de tomaten is een apart gezicht. Het gewas is ingezakt en bedekt de bodem volledig met een wirwar aan stengels. Tussen het half afgestorven loof is het een zee van tomaten.

Het oogstwerk doet denken aan het rooien van aardappelen. Een getrokken machine voert de tomatenplanten over een zeefketting naar boven waar een rotor de tomaten uit het loof slaat. Deze belanden op een tweede spijlenband die naar de leestafel voert. Vier medewerkers rapen hier rotte exemplaren en andere ongerechtigheden uit de productstroom, waarna de vruchten over een zwanehals in de naastrijdende wagen belanden.

Het is verbazingwekkend om te zien hoeveel de tomaten kunnen hebben. Zolang de vruchten niet zijn aangetast door rot, komen ze heelhuids op de wagen terecht. Ze zijn dan ook speciaal voor de mechanische oogst geselecteerd op een stevige schil. Dat merk je als je je tanden erin zet. De huid van de vrucht krijg je niet weggekauwd maar de smaak van het vlees is prima. De tomaten zijn van het roma-type, met een extra hoog drogestofgehalte om zo min mogelijk water naar de fabriek te brengen.

GROEN

Dat er ook groene exemplaren meegaan naar de fabriek is niet zo erg. Er is zelf een kleine hoeveelheid 'groen' nodig om de juiste smeuigheid van de ketchup te bereiken, weet Tiessen. Met rotte exemplaren moet hij wel uitkijken. Door het natte weer zijn dat er meer dan hem lief is. Hij mag maximaal 7 procent tomaten afleveren waar iets aan mankeert, anders krijgt hij een boete.

Financieel is het verder een zekere en aantrekkelijke teelt. De telersvereniging van de tomatenboeren onderhandelt jaarlijks met Heinz over de contractprijs. Dit jaar bedraagt die 65 euro per ton. Bij een opbrengst van gemiddeld 95 ton per hectare, komt dat uit op een bruto-opbrengst van ruim 6000 euro per hectare. Inzicht in de kosten, en daarmee in het saldo, wil Tiessen niet geven, maar volgens Sayers moet in ieder geval de helft van dat bedrag aan saldo overblijven. Als het weer tenminste meewerkt. De diepe sporen in het perceel verraden dat er niet veel meer water nodig is om de oogst voorlopig stil te leggen.

EGBERT JONKHEER

De teelt van buitentomaten

Buitentomaten worden geplant in dubbele rijen op verhoogde bedden die hart op hart vijf voet (ongeveer 150 centimeter) uit elkaar liggen. Tussen de rijen wordt het tape gelegd voor de druppelirrigatie, een manier van water geven die sterk in opkomst is. Het plantseizoen start begin mei met de vroege

rassen en loopt door tot half juni. Heinz heeft een eigen tomatenveredelingsprogramma en regelt ook de opkweek van de plantjes in de kassen. Er gaan ongeveer 30.000 plugplanten op een hectare. De oogst is in augustus en september in een campagne die ongeveer zes weken duurt. Vooral direct rond Leamington is de teelt intensief; vaak is er sprake van een 1 op 2-teelt, afgewisseld met maïs of tarwe. Een schone teelt is het mede hierdoor niet. Er komen vrij veel bestrijdingsmiddelen aan te pas om ziekten en plagen onder controle te houden en gassen met metam-natrium is regelmatig nodig. De opbrengst van veldtomaten ligt rond de 95 ton per hectare.

De tomatenteelt en de oogst gebeuren met grote machines.

Tomaten buiten en onder glas

Canada is niet alleen het land van uitgestrekte graanvelden en eindeloze winters. Het zuidelijkste puntje van de provincie Ontario raakt aan de 42-ste breedtegraad en ligt daarmee op dezelfde hoogte als Rome en het noorden van Californië. Gewassen als tomaten, perziken, tabak en druiven gedijen er prima. Leamington noemt zichzelf trots 'de tomatenhoofdstad van de wereld'. Het stadje herbergt meerdere verwerkers van tomaten en ligt in een gebied waar ongeveer 7000 hectare tomaten wordt geteeld voor conservenbedrijven als Heinz, Sun-Brite en Delmonte. Zij maken er gepelde tomaten, sap, puree en ketchup van. Ook vind je in Leamington het grootste glastuinbouw-

gebied van Noord-Amerika, met in totaal 770 hectare bedekte teelt, waar de tomaat (voor de versmarkt) het belangrijkste gewas is.

Trekkers en vrachtwagens bevoorraden de fabrieken in Leamington.

